

Neziskové organizace společně s policií ukáží cesty, jak zastavit násilí

Tisková zpráva z 22. 11. 2023, Brno

V Brně budou 22. listopadu představitelé a představitelky neziskových organizací, policie a dalších institucí projednávat změny vedoucí k prevenci a zastavení násilí mezi generacemi. Konference Čas na změnu představí návrh práce s osobami, které se dopouštějí násilí, a její ukotvení do systému ochrany před násilím v blízkých vztazích. Stěžejním tématem bude také specializace u policie na problematiku násilí v blízkých vztazích. Ta by měla přinést více preventivních zásahů a minimalizaci pochybení při řešení jednotlivých případů.

Násilí v blízkých vztazích je rozšířeným fenoménem, který zasahuje české domácnosti nezávisle na vzdělání, sociálním postavení či genderu osob, které v domácnosti žijí. Dle organizace SPONDEA, která provozuje intervenční centrum pro osoby ohrožené násilím v blízkých vztazích, vytváří současná situace ve společnosti tlaky, které zvyšují četnost a prohlubují závažnost násilných incidentů.

Podle výzkumů [1] více než 20 % Čechů a Češek zažilo na vlastní kůži domácí násilí, ať už ve formě fyzického, sexuálního, psychického či ekonomického. Každá třetí (30 %) žena uvedla, že má zkušenost s domácím násilím, a totéž uvedl každý devátý muž (téměř 12 %). Přitom v polovině případů jsou násilí v rodině vystaveny děti [2]. Jeho dopady jsou srovnatelné, ať už se děti ocitají jako svědci násilí, nebo jsou mu vystaveny přímo. **„Děti vyrůstající za přítomnosti násilí mají několikanásobně vyšší riziko, že budou mít problémy ve vztazích a budou mít horší psychické, ale i fyzické zdraví,“** vysvětluje ředitelka organizace SPONDEA Kristýna Pešáková. Pokud těmto dětem nebude včas poskytnuta podpora směřující ke zpracování tohoto traumatu a lidem, kteří se násilí dopouštějí, nebudou dostupné k tomu určené terapeutické programy, bude se násilí dále předávat mezi generacemi. Z průzkumů organizací pracujících s osobami, které se dopouštějí násilí, vyplývá, že 60 až 80 % mužů páchajících násilí na své partnerce násilí sami zažili již v dětství.

„K zastavení násilí v rodině bez práce s těmi, kdo se jej dopouštějí, dojde jen těžko. Práce s osobami dopouštějícími se násilí v blízkých vztazích zvyšuje bezpečnost všech, kterých se násilí dotýká, a zamezuje i přenosu násilného jednání z rodičů na děti. Šíření násilí je nutné zastavit. Z toho důvodu pracujeme na vytvoření koncepce práce s osobami dopouštějícími se násilí, která bude zahrnovat systémové ukotvení, podporu dostupnosti terapeutických programů včetně návrhu systému jejich financování. Dokončení návrhu koncepce očekáváme v příštím roce,“ doplňuje Andrea Kyselá z Odboru rovnosti žen a mužů Úřadu vlády České republiky.

Agenda intervence do násilí v blízkých vztazích je složitá a náchylná k chybování. Při řešení jednotlivých případů policie vstupuje do nešťastných vztahů mezi dospělými za zavřenými dveřmi. Násilí se týká nejen dospělých, ale také dětí a seniorů. Výsledkem psychického násilí jsou také ohrožené osoby, které sice bydlí, ale nemají domov, jsou tedy psychickými bezdomovci. **„Domácí násilí je prostě zvláštní, specifický druh násilí. Je v něm hodně emocí, iracionálních projevů a málo důkazů, a tudíž i prostor pro mýty, předsudky. A proto je potřeba, aby ti, kdo ho řeší, byli kompetentní pro všechny varianty a odstíny této problematiky,“** vysvětluje doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSc., psychologka a soudní znalkyně, která vystoupí na samotné konferenci. **„A kvůli tomu je zapotřebí specializace. Proto, abychom dovedli lépe pomoci ohroženým osobám, ale i lépe postupovat vůči těm, kteří se násilí v blízkých vztazích dopouští,“** doplňuje.

1) Reprezentativní výzkum iniciativy Pod svícem a výzkumné agentury Ipsos

2) Zdroj: Úřad vlády

Policie ČR vnímá násilí v blízkých vztazích jako problém, u kterého plní policisté a policistky nezastupitelnou roli. K jejímu naplňování slouží metodická podpora na úrovni jednotlivých krajů. Díky školení a ověřování správnosti postupů s metodikou a metodickými lze také detekovat individuální selhání.

„V Jihomoravském kraji jsme hledali cesty k zajištění kvalifikované práce s ohroženými osobami, kterou v rámci města Brna plní již od roku 2005 specializovaný organizační článek na problematiku násilí v blízkých vztazích,“ uvádí kpt. RNDr. Hana Klodnerová, metodička pro domácí násilí krajského ředitelství policie JmK.

„Od roku 2018 byla mimo Brno postupně podporována činnost speciálně vyškolených policistů a policistek na jednotlivých obvodních odděleních policie. Jejich úkolem je přednostně kontakt s osobami ohroženými násilím v blízkých vztazích, výpomoc a předávání zkušeností kolegům a kolegyním na útvaru. Aby byla garantována odbornost i v rámci činnosti služby kriminální policie a vyšetřování, i zde usilujeme o to, aby případy řešili policejní specialisté s odpovídajícími znalostmi a zkušenostmi. Zpětným průzkumem jsme zjistili, že kde se ohrožená osoba dostala přímo do rukou specialisty, nebylo zjištěno pochybení. Naproti tomu na útvarech bez specializace jsou pochybení zjištěna často, ačkoliv jsou policisté plošně opakovaně proškoleni. Není přitom překvapující, že velmi záleží nejen na znalostech, ale i schopnostech policistů, jejich zkušenostech a osobnosti,“ dodává Klodnerová.

Násilí v blízkých vztazích je systémový problém, který musí být řešen a koordinován ve spolupráci s různými institucemi. I proto se na konferenci podíli organizace SPONDEA, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, Úřad vlády a statutární město Brno. **„SPONDEA má nejen v Brně, ale v celém Jihomoravském kraji nezastupitelnou úlohu v systému ochrany před domácím násilím a pomoci osobám, které tímto fenoménem trpí. Za více než 25 let svého působení pomohla řadě dětských i dospělých klientů. Vedení města Brna si záslužné práce specializovaných odborníků velmi váží a SPONDEA je v této oblasti naším stěžejním partnerem. Na její činnost jsme v letošním roce vyčlenili z rozpočtu města půl milionu korun,“** přiblížila MUDr. Dagmar Seidlová, Ph.D., zastupitelka města Brna, která má svěřenou oblast zdravotnictví.

Konference Čas na změnu se koná 22. listopadu od 12:00 do 17:30 v prostorách Sněmovního sálu Nové radnice, Dominikánské nám. 1, Brno. V případě zájmu o účast na konferenci kontaktujte Kristýnu Pešákovou.

Kontakty:

Kristýna Pešáková, ředitelka SPONDEA, pesakova@spondea.cz, +420 724 946 072
Andrea Kyselá, Odbor rovnosti žen a mužů ÚV ČR, kyselanda@vlada.cz

Přílohy TZ:

- 1) Proč má smysl pracovat s původci násilí ve vztazích – ke stažení [ZDE](#)
- 2) Kazuistika z dobré policejní praxe specialistů na násilí v blízkých vztazích (součást TZ)

Příloha 2 Kazuistika z dobré policejní praxe specialistů na násilí v blízkých vztazích

Mladý pár se po krátké známosti sestěhoval do společné domácnosti. Po měsíčním soužití následoval společný dvoutměsíční pobyt ve Španělsku. Hned od začátku vztahu začal projevovat partner násilnické sklony a tendenci zcela svou přítelkyni ovládat. K psychickému násilí se přidalo též fyzické a sexuální spojené s ponižováním, bitím a zákazy kontaktu s rodinou. Případný nesouhlas k sexu byl překonán za použití násilí a v případě neuposlechnutí příkazů následovaly tresty jako například bodání nůžkami do nohou. V důsledku násilí se u dívky rozvinula akutní reakce na stres, depresivní nálady a suicidální myšlenky. Po návratu do ČR musela žena okamžitě vyhledat odbornou pomoc a byla hospitalizována na psychiatrii.

Z počátku policejního šetření byla celá řada nejasností, k oznámení došlo poškozenou z psychiatrické léčebny. Následně však poškozená již nevypovídala, resp. vypovídala pouze útržkovitě. Jelikož měl případ přidělený zkušený policista ochotný se jím zabývat i přes ambivalentní postoj poškozené, podařilo se mu postupně navázat kontakt a důvěru, což vedlo k postupnému sdílení podrobností ze strany poškozené. Věc byla kvalifikována jako trestný čin ve smyslu § 199 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku, tedy jako týrání osoby žijící ve společném obydlí. Následně byla kvalifikace rozšířena i o znásilnění ve smyslu § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. c) trestního zákoníku s ohledem na způsobenou těžkou újmu.

Lze konstatovat, že nebýt zkušeného specialisty, který byl připraven překonat původní nespolupráci oběti trestného činu, akcentovala by standardní reakce spíše neochotu spolupracovat s pravděpodobným závěrem, že je příběh smyšlený. Specialista naopak dokázal s ohroženou osobou citlivě pracovat a postupně získat veškeré informace potřebné k odsouzení pachatele.